

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства культури
України

від 24.04.2019 № 352

ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЕЛЕМЕНТАРНОГО ПІДРІВНЯ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ З ЦИРКОВОГО МИСТЕЦТВА

I. Загальні положення

Типова освітня програма елементарного підрівня початкової мистецької освіти з циркового мистецтва (далі – типова освітня програма) розроблена для елементарного підрівня початкової освіти з циркового мистецтва, основною метою здобуття якого є розвиток творчих здібностей і талантів у оволодінні цирковими жанрами, у тому числі в учнів з раннього віку, а також формування компетентностей (знань, умінь, навичок, розуміння, ставлення), необхідних для творчої самореалізації та можливого вибору професії у цирковій галузі.

Типова освітня програма – це основний документ мистецької школи, який визначає загальний нормативний зміст та основні засади й підходи до організації навчання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти з циркового мистецтва. Програма визначає мету навчання, перелік освітніх компонентів (навчальних дисциплін та контрольних заходів), їх логічну послідовність та обсяг, що забезпечує набуття учнями обов'язкових результатів навчання.

Опанування програми дає можливість застосовувати набуті в процесі навчання компетентності в своєму повсякденному житті, а також продовжити здобуття початкової мистецької освіти на базовому (середньому) підрівні початкової мистецької освіти з циркового мистецтва.

Типова освітня програма розроблена на виконання статті 21 Закону України «Про освіту», статті 16 Закону України «Про позашкільну освіту», Концепції сучасної мистецької школи, затвердженої наказом Міністерства культури України від 20.12.2017 №1433 та наказу від 16.07.2018 №633 «Про затвердження методичних рекомендацій з розроблення освітніх програм мистецьких шкіл» для забезпечення освітнього процесу мистецьких шкіл. Типова освітня програма може бути використана іншими закладами освіти або суб'єктами освітньої діяльності, які мають на меті надання учням початкової мистецької освіти для досягнення ними визначених цією програмою нормативних результатів навчання.

Нормативний обсяг навчального навантаження на одного учня/ученицю, як загальний, так і за освітніми компонентами, є мінімально необхідним для набуття компетентностей початкової мистецької освіти елементарного підрівня з циркового мистецтва і не може бути скорочений або зменшений, окрім таких випадків:

зарахування на навчання за типовою освітньою програмою учня/учениці старшого віку від 6 (7) років (перший клас початкової загальноосвітньої школи), коли його початкові здібності, продемонстровані на вступних випробуваннях,

дозволяють опанувати зміст освітньої програми в швидшому темпі (за менш тривалий час). У такому разі учню/учениці може надаватися більша кількість годин на початковому етапі навчання для ліквідування «розриву» в знаннях з учнями його/її віку з навчальних дисциплін (з урахуванням психофізичної готовності учня/учениці до опанування програми в інтенсивному режимі);

зарахування на навчання за типовою освітньою програмою учня/учениці з числа дорослих, коли його/її початкові здібності, продемонстровані на вступному прослуховуванні дозволяють опанувати зміст освітньої програми в швидшому темпі.

Рішення про скорочення нормативного строку здобуття початкової мистецької освіти та обсягу опанування освітньої програми на початковому етапі приймається узгоджено викладачем з фаху, батьками, іншими законними представниками учня/учениці (для учнів, шкільного віку) або з самим учнем/ученицею (для повнолітніх) та педагогічною радою мистецької школи. Скорочення строку опанування освітньої програми та обсягу годин на вивчення окремих дисциплін для учнів, які потребують звичайного темпу навчання, не допускається.

Мистецька школа в межах своєї автономії здійснює освітній процес за власною освітньою програмою, розробленою з урахуванням або без урахування цієї типової освітньої програми. Власні освітні програми, розроблені мистецькими школами на основі цієї типової освітньої програми, повинні містити передбачені нею нормативний зміст (освітні компоненти), обсяг, компетентності та результати навчання.

Власні освітні програми, розроблені мистецькими школами на основі (з урахуванням) типової освітньої програми з інструментальних класів можуть відрізнятися від неї послідовністю викладення навчального матеріалу, обсягом його вивчення в бік збільшення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Типова освітня програма елементарного підрівня може бути частиною наскрізної освітньої програми мистецької школи з циркового мистецтва, яка охоплює інші підрівні початкової мистецької освіти.

Типова освітня програма визначає види навчальних занять, форми та засоби поточного і підсумкового контролю та рекомендації щодо їх проведення, а також загальні підходи до оцінювання рівня досягнення учнями обов'язкових результатів навчання. Власна освітня програма мистецької школи з циркового мистецтва конкретизує зазначені позиції з урахуванням регіональних особливостей та потреб і можливостей учнів. Складником освітньої програми мистецької школи є навчальний план, який складається на весь строк навчання за програмою та містить усі передбачені нею освітні компоненти з можливістю реалізувати варіативність змісту освіти.

Мета типової освітньої програми – узагальнення та систематизація нормативного змісту навчання в логічній послідовності для досягнення учнями визначених нормативних результатів навчання шляхом застосування комплексу художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Типова освітня програма побудована із врахуванням таких *принципів*:

- узгодження цілей, змісту й очікуваних результатів;
- доступності та практичної спрямованості змісту навчання;
- наступності і перспективності навчання;
- логічної послідовності опанування змісту і достатності обсягу навчання та освітніх компонентів для набуття учнями нормативних мистецьких компетентностей (результатів навчання);
- надання можливості для адаптації до індивідуальних особливостей, потреб та інтересів учнів.

Мета опанування нормативного змісту програми – виявлення та розвиток здібностей у цирковому мистецтві, створення умов для самовираження в жанрах циркового мистецтва шляхом опанування його основ, елементів різних циркових жанрів та засобів пластичної виразності, набуття естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій через долучення до вивчення кращих зразків і традицій українського та світового циркового виконавства, що забезпечується шляхом опанування навчальних дисциплін, передбачених типовою освітньою програмою.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких *завдань*:

- розвиток здатності до творчого самовираження у цирковому мистецтві;
- формування початкових навичок з циркового виконавства, застосування засобів пластичної виразності;
- розвиток спеціалізованих фізичних навичок, зокрема, основних початкових акробатичних, гімнастичних елементів у циркових комбінаціях;
- формування знань та відповідального ставлення до техніки власної безпеки та безпеки оточуючих під час підготовки та виконання циркових рухів, елементів тощо;
- вироблення мотивації та заохочення прагнення учня/учениці до подальшого навчання і самореалізації в цирковому мистецтві, набуття необхідних компетентностей (знань, умінь, навичок, розуміння, ставлення), що забезпечують можливість продовжувати навчання за освітньою програмою з циркового мистецтва базового (середнього) підрівня початкової мистецької освіти.

Зміст навчання за типовою освітньою програмою базується на запровадженні сучасної та ефективної системи навчання цирковому мистецтву, дитиноцентризмі (людиноцентризмі), що виявляється в можливості врахування та задоволення індивідуальних потреб кожного учня/учениці в загальному процесі навчання, створенні умов для професійної художньо-творчої самореалізації особистості, модернізації змісту початкової мистецької освіти і розширення функцій мистецьких шкіл, а також академічних свобод учасників освітнього процесу.

Нормативний строк навчання за типовою освітньою програмою початкової мистецької освіти з циркового мистецтва на елементарному підрівні становить 4 роки для учнів, які розпочали навчання у 6-7 років (перший клас початкової загальноосвітньої школи). Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочати здобуття початкової мистецької освіти цього ж навчального року за бажанням батьків (інших законних представників).

Основною формою здобуття початкової мистецької освіти за цією типовою

освітньою програмою є очна форма.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за типовою освітньою програмою.

Розпочати навчання за типовою освітньою програмою початкової мистецької освіти з циркового мистецтва на елементарному підрівні може особа будь-якого віку, яка при вступі демонструє відповідні зовнішні фізичні дані, зокрема, зовнішня привабливість, мімічна, пластична виразність, здоров'я, повторює за екзаменатором нескладний ритм, пластичні імпровізації під музику (уміння рухатися в різних ритмах), не має протипоказань для зайняття цирковим мистецтвом. Власна освітня програма мистецької школи може конкретизувати ці або визначати інші вимоги до вступників.

Загальний мінімальний нормативний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання на елементарному підрівні (4 роки) з циркового мистецтва становить 840 годин з розрахунку 35 навчальних тижнів на рік:

Роки навчання	Середня кількість навчальних годин на тиждень	Кількість годин протягом навчального року (в середньому 35 тижнів)
на 1 та 2-му роках навчання	5	350
на 3 та 4-му роках навчання	7	490
Загальний обсяг навчального навантаження на одного/одну учня/ученицю на весь строк навчання за освітньою програмою (4 роки) за типовою освітньою програмою		840

Основною формою організації освітнього процесу є урок – індивідуальний або груповий.

У межах уроку або в позаурочний час рекомендовано відповідно до специфіки навчальних дисциплін використовувати різні форми і методи навчання – мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, уроки-семінари, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, перегляд (наживо чи в записі) циркових вистав, шоу-вистав, відвідування концертів.

Форми організації освітнього процесу конкретизуються та розширюються у навчальних програмах окремих навчальних дисциплін та не повинні бути перешкодою до виконання вимог типової освітньої програми. Вибір форм і методів навчання викладач визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас набуття учнями компетентностей, визначених навчальною програмою з окремої навчальної дисципліни.

Наповнюваність груп для досягнення очікуваного результату на групових

уроках складає:

«Бесіди про мистецтво» – 12-15 учнів;

«Ритмопластика» – 6-8 учнів;

«Постановка концертного номеру» – залежно від складу групи, від 2 учнів.

У разі неможливості сформувати групу у зв'язку з недостатністю або перевищенням відносно зазначених нормативів контингенту учнів, допускається відхилення по наповнюваності груп у той чи інший бік не більше як на 20%. У разі значного перевищення контингенту (понад 20%) поділ на групи загальної кількості учнів відповідного року навчання здійснюється відповідно до менших значень. Дисципліна «Основи циркового мистецтва» вивчається у формі індивідуальних занять (індивідуальний урок).

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Мета контролю полягає у пошуку ефективних шляхів досягнення навчальних результатів кожним учнем/ученицею нормативних та визначених освітньою програмою мистецької школи. При оцінюванні особистих досягнень учнів шкільного віку **заборонено** порівнювати їх з досягненнями інших учнів. Виставлення оцінок у числовому значенні учням шкільного віку на першому або другому роках навчання не передбачено.

Упродовж навчання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти учні шкільного віку за сприяння викладачів опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках, розумінні, ставленні та їх корекції.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюються на основі систематичного відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Мета контролю полягає у пошуку ефективних шляхів досягнення навчальних результатів кожного/кожної учня/учениці. При оцінюванні особистих досягнень учнів шкільного віку **заборонено** порівнювати їх з досягненнями інших учнів. Виставлення оцінок у балах учням шкільного віку на першому або другому роках навчання не передбачено.

Упродовж навчання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти учні шкільного віку за сприяння викладачів опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках, розумінні, ставленні та їх корекції.

Завдання оцінювання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти – розкрити потенціал кожного/кожної учня/учениці, підтримувати та надихати його/її до подальшого навчання та музикування. Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для організації постійного спостереження за навчальним поступом. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється не за одиничні завдання, а за прогрес у опануванні дисципліни в цілому. Досягнення учня/учениці оцінюються відносно його/її навчального прогресу, а не за результатами порівняння його/її досягнень,

складності опанованих технік, елементів тощо з досягненнями іншого/іншої учня/учениці.

Для оцінювання рівня навчальних досягнень учнів (нормативних результатів навчання) застосовуються форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль відбувається протягом навчального року за підсумками роботи під час навчальних занять у формі опитувань або прослуховувань (модульних та семестрових). Поточний контроль здійснюється з метою оперативного моніторингу результативності навчання учня/учениці та коригування педагогічних прийомів і методів, що застосовує до нього/неї викладач.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню кожного року навчання у формі річного комплексного контрольного заходу, який включає результати навчання за всіма компонентами, передбаченими освітньою програмою, в межах визначених навчальними програмами дисциплін обов'язкових результатів навчання.

Наприкінці четвертого року навчання проводиться підсумковий контроль за освітніми компонентами:

1. «Основи циркового мистецтва», «Ритмопластика», «Постановка циркового номера» – у формі комплексного іспиту – концертного виступу.
2. «Бесіди про мистецтво» – у формі співбесіди.

За результатами підсумкового контролю на четвертому році навчання у разі демонстрування учнем/ученицею результатів навчання, передбачених типовою освітньою програмою, йому видається свідоцтво про початкову мистецьку освіту елементарного підрівня. Якщо власною освітньою програмою мистецькою школою встановлені вищі, ніж нормативні, результати навчання (у разі збільшення кількості годин на вивчення окремих дисциплін), випускник отримує свідоцтво в разі виконання всіх вимог такої освітньої програми.

Метою оцінювання на елементарному підрівні початкової мистецької освіти є розкрити потенціал кожного учня, підтримувати та надихати її/його до подальшого навчання та циркового виконавства. Вимоги очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для організації постійного спостереження за навчальним поступом. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється не за одиничні завдання, а за прогрес у вивченні дисциплін у цілому. Досягнення учня оцінюються відносно його навчального поступу в набутті динамічних знань, а не за результатами порівняння його досягнень, складності опанованих технік та елементів, циркового номеру тощо іншого/-ої учня/учениці.

Для оцінювання міри досягнення учнями результатів навчання елементарного підрівня початкової мистецької освіти застосовується:

вербальне (формувальне) оцінювання, яке передбачає діагностику досягнутих результатів та надання вербальної (усної та письмової) характеристики;

бальне оцінювання, яке передбачає виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі.

Бальне оцінювання для учнів шкільного віку на першому і другому роках навчання не застосовується.

Бальне оцінювання передбачає поділ досягнутих результатів на 4 рівня:

1. Початковий (1-3 бали).
2. Середній (4-6 бали).
3. Достатній (7-9 балів).
4. Високий (10-12 балів).

Навчальні досягнення учнів першого та другого років навчання підлягають вербальному оцінюванню (вербальна характеристика навчальних досягнень учня), на третьому-четвертому роках навчання – як вербальному, так і бальному оцінюванню.

Форми, види, зміст та строки проведення поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень учнів конкретизуються в типових та робочих навчальних програмах кожної з навчальних дисциплін.

Оцінювання на четвертому році навчання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними типовою освітньою програмою та навчальними програмами дисциплін.

Учні, які в повному обсязі виконали вимоги до результатів навчання, визначені типовою або власною освітньою програмою, можуть бути рекомендованими до навчання цирковому мистецтву або спорідненим видам мистецтв на наступному підрівні початкової мистецької освіти.

Для забезпечення навчальних результатів учнів за освітньою програмою мистецькі школи комплектуються необхідними **обов'язковими засобами, навчальним обладнанням та іншими ресурсами** відповідно до профілю та напрямку роботи за нормативами згідно з Нормативами матеріально-технічного забезпечення мистецьких шкіл, затверджених наказом Міністерства культури України від 19.06.2014 № 475 (зі змінами). Цей перелік може бути доповнений залежно від потреб закладу мистецької освіти.

II. Нормативні результати та зміст (цілі) навчання

Опанування нормативного змісту навчання за типовою освітньою програмою передбачає досягнення таких обов'язкових результатів навчання:

Вид компетентності	Зміст (цілі) навчання	Очікувані результати навчання
1. Загальна інтегрована компетентність	Здатність самостійно опанувати нескладний навчальний матеріал. Об'єктивне самооцінювання та самостійний пошук інформації. Здатність до подальшого навчання мистецтву та	Виконує самостійно нескладні циркові елементи. Об'єктивно оцінює результати своєї навчальної діяльності. З розумінням ставиться до зауважень викладача щодо своєї навчальної діяльності. Виявляє зацікавленість в цирковому мистецтві та інших видах мистецтва.

	мистецьких практик.	Готовий до продовження навчання за фахом за освітньою програмою з циркового мистецтва базового (середнього) підрівня початкової мистецької освіти або споріднених видів мистецтв.
2. Мистецько-теоретична компетентність	Знання та розуміння поняття «мистецтво», видів та жанрів мистецтв, основних естетичних категорій, різновидів творів мистецтва, жанрів українського народного мистецтва та мистецтва етносів України. Знання і здатність до розуміння проявів культурного розмаїття. Здатність до спілкування на теми мистецтва в межах навчальних програм державною мовою.	Демонструє розуміння поняття «мистецтво», основних естетичних категорій. Висловлює особисте ставлення до творів мистецтва та пояснює його. Називає види мистецтв та жанри мистецьких творів. Виявляє розуміння культурного розмаїття та розпізнає в межах навчальної програми зразки творів народного мистецтва. Проявляє любов до українського мистецтва. Дотримується рекомендацій і вказівок викладача. Спілкується на мистецьку тематику державною мовою.
3. Теоретична компетентність у сфері циркового мистецтва	Ознайомлення з жанрами, засобами пластичної та музичної виразності циркового мистецтва, їх характерні риси, відмінності. Знання та розуміння змісту базових циркових термінів, елементів та техніки виконання циркового номера. Формування знань про основи техніки безпеки у залі (спортивному, манежі), розуміння необхідності дотримання гігієнічних норм.	Розрізняє жанри циркового мистецтва, розпізнає та називає їх характерні риси. Знає специфіку жанру, в якому працює. Знає елементарні засоби пластичної та музичної виразності циркового мистецтва та прийоми їх застосування. Розуміє базові циркові терміни, знає основні елементи та основи техніки виконання циркового номера. Розуміє необхідність дотримання загальної дисципліни, виконання правил техніки безпеки, гігієнічних норм
4. Циркові практичні та виконавські компетентності	Практичні вміння і навички у відповідному жанрі циркового мистецтва. Підготовка до	Виконує програмні циркові елементи, демонструє при цьому концентрацію уваги. Володіє основами техніки виконання базових

	<p>виконання циркових вправ, рухів, елементів. Техніка виконання базових акробатичних і гімнастичних елементів, вправ та рухів, простих трюків та їх комбінацій. Здатність вчасно знаходити та виправляти помилки технічного характеру.</p> <p>Основи композиції циркового номера. Прості акторські образи в цирковому номері.</p>	<p>акробатичних і гімнастичних елементів, вправ та рухів, простих трюків та їх комбінацій. Відтворює програмні циркові елементи за допомогою засобів пластичної та музичної виразності. Демонструє збереження рівноваги тіла. Правильно застосовує засоби страхування при виконанні акробатичних і гімнастичних елементів.</p> <p>Показує початковий рівень пластики та рухомості кінцівок, демонструє ритмічність, емоційність та точність рухів.</p> <p>Демонструє розуміння композиційної побудови циркового номера. Застосовує уяву та фантазію під час створення сценічного образу, відчуває музику супроводу.</p>
5. Компетентність колективної взаємодії в мистецькій діяльності	<p>Виконання циркового номера в групі. Усвідомлення своєї ролі та відповідальності в завершеності колективного циркового номера.</p> <p>Взаємодія з іншими учасниками циркового колективу під час виконання циркового номера.</p>	<p>Виконує циркові елементи в колективному цирковому номері, демонструє розуміння своєї ролі в його завершеності та особистої відповідальності в досягненні спільного результату. Гармонійно взаємодіє з іншими учасниками циркового колективу під час демонстрування циркової колективної постановки, сприяє створенню в номері загального циркового образу.</p>
6. Компетентність з публічного мистецького виступу	<p>Культура публічного мистецького виступу своїх навчальних та циркових досягнень, охайний зовнішній вигляд, проявлення сміливості та готовності виступати із задоволенням перед аудиторією.</p>	<p>Проявляє сміливість та готовність виступати перед аудиторією. Виступає з настроєм. Перевтілюється на сцені в необхідний художній образ. Не втрачає сценічної витримки. У випадку помилки не губиться, продовжує виступ, не втрачає контролю над ситуацією. Демонструє сценічну культуру. Має гарний зовнішній сценічний вигляд. З розумінням ставиться до рекомендацій викладача щодо</p>

		корегування недоліків виступу (за наявності).
--	--	---

Конкретні очікувані результати навчання учнів, які відображають набуття ними компетентностей, визначаються навчальними програмами дисциплін (предметів).

III. Перелік освітніх компонентів: нормативний зміст освіти

Нормативний зміст типової освітньої програми елементарного підрівня з циркового мистецтва складається з інваріантної та варіативної складників, які є однаково обов'язковими для включення до програми навчання учня/учениці і становлять єдиний комплекс освітніх компонентів, опанування яких забезпечує досягнення нормативних результатів навчання. Власна освітня програма мистецької школи, у якій вилучено будь-який з визначених нижче освітніх компонентів або скорочено обсяг навчального навантаження, передбаченого для їх опанування, визнається такою, що не відповідає типовій освітній програмі (стандарту).

Інваріантний складник змісту початкової мистецької освіти елементарного підрівня – це мінімальний нормативний складник, який не може бути меншим встановленого обсягу і повинен охоплювати весь спектр освітніх компонентів, визначених Типовою освітньою програмою.

Варіативний складник спрямований на забезпечення індивідуального підходу, в т. ч. індивідуального темпу здобуття освіти, поглиблення фахових компетентностей, забезпечення права вибору освітніх компонентів відповідно до інтересів та потреб учня/учениці та використовується для:

- запровадження факультативів, навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем/ученицею фахом або з інших інструментів, видів мистецтва тощо. У такому випадку зміст варіативного складника формується з навчальних дисциплін предметів, факультативів, видів діяльності за вибором учня/учениці, враховуючи можливості відповідної мистецької школи;

- підсилення навчальних дисциплін інваріантного складника, у тому числі з фаху. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої навчальної дисципліни здійснюється педагогічною радою мистецької школи і відображається в робочому навчальному плані;

- репетицій, підготовки до конкурсів, інших публічних виступів, створення концертних програм тощо;

Розподіл годин варіативного складника відображається щорічно в робочих навчальних планах.

Рішення про розподіл годин варіативної складової приймає педагогічна рада мистецької школи, враховуючи профільне спрямування, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу та бажання учнів, що відображається

в навчальному плані, який затверджується директором.

Варіативність змісту початкової освіти елементарного підрівня реалізується також через запровадження в навчальних програмах дисциплін резервного часу, що створює простір для забезпечення умов щодо здобуття сучасної, доступної та якісної освіти відповідно до вимог суспільства, запитів особистості з урахуванням психофізичного розвитку учня/учениці та допустимого навантаження для різних вікових категорій.

Для елементарного підрівня початкової мистецької освіти з циркового класу є обов'язковими такі освітні компоненти:

Назва освітнього компонента	Мінімальний обсяг навчального навантаження на одного учня/ученицю, годин (кількість годин на тиждень)
<i>Інваріантний складник</i>	
Основи циркового мистецтва, усього	350
Ритмопластика	140
Постановка циркового номера, усього	140
Бесіди про мистецтво на 3 та 4-му роках навчання	70
<i>Варіативна складник,</i>	140
Загальний обсяг навчального навантаження на одного учня/учениці на весь строк навчання за освітньою програмою (4 роки) за стандартом, усього	840
на 1 та 2-му роках навчання	350 (5)
на 3 та 4-му роках навчання	490 (7)

*Установлена кількість навчальних годин на тиждень розрахована на кожного учня/ученицю, який/яка навчається за освітньою програмою і становить мінімальний обсяг, необхідний для опанування змісту освіти, визначеного типовою освітньою програмою.

Планування та організація освітнього процесу.

Нормативний зміст типової освітньої програми конкретизується у власній освітній програмі мистецької школи та розміщеному в ній навчальному плані, який деталізує зміст і структуру освітнього процесу.

У навчальному плані зазначаються дисципліни, викладання яких потребує супроводу концертмейстера та зазначаються особливості розрахунку навчального навантаження.

На основі навчального плану мистецької школи складають на кожен навчальний рік робочий навчальний план, який є підставою для розрахунку кількості педагогічних (викладацьких та концертмейстерських) годин і ставок, необхідних для виконання власної освітньої програми мистецької школи. Логічна

послідовність вивчення та конкретний зміст освітніх компонентів розкривається у навчальних програмах відповідних навчальних дисциплін.

Повноцінність початкової мистецької освіти елементарного підрівня з циркового мистецтва забезпечується реалізацією нормативного змісту та обсягу навчального навантаження, передбаченого цією типовою освітньою програмою.

Планування та організація освітнього процесу за робочим навчальним планом має працювати на створення максимально сприятливого середовища для учнів з урахуванням їх віку, рівня психофізіологічного розвитку та з дотриманням санітарних норм.

При складенні розкладу занять (уроків) для учнів з числа дітей 6-7 років або осіб з особливими потребами рекомендується рівномірно розподіляти навчальне навантаження кожного/кожної учня/учениці протягом тижня з розрахунку не більше 2-3 заняття (уроки) на день.

Навчальна дисципліна «Бесіди про мистецтво» є загальною інтегрованою дисципліною і поділ на групи для її вивчення може відбуватися без урахування фаху учня/учениці.

Рекомендації щодо планування вивчення навчальних дисциплін в межах варіативного складника.

Розподіл годин, передбачених для реалізації варіативного складника типової освітньої програми здійснюється залежно від поставлених викладачем педагогічних цілей та підходів мистецької школи до організації освітнього процесу в наступний спосіб:

1) Запровадження факультативів, навчальних дисциплін за вибором, що розширюють компетентності за обраним учнем/ученицею фахом, або з інших інструментів або видів мистецтва тощо.

Зокрема, рекомендованими факультативами, навчальними дисциплінами за вибором є: слухання музики (особливо рекомендовано на 1 та 2 роках навчання), основи гриму (не раніше третього року навчання), танець (за видами), хореографічні ансамблі малих форм, образотворче мистецтво: станкове та декоративне (за видами і техніками), дизайн (за видами), театральне-декораційне мистецтво, виготовлення ляльок, музичний інструмент, спів (хоровий), інтегровані дисципліни з музичного мистецтва, театального мистецтва тощо.

2) Підсилення навчальних дисциплін інваріантного складника – здійснюється у разі значного відставання учня/учениці від планових показників навчальних досягнень з цієї дисципліни (критично низького темпу засвоєння навчального матеріалу), виявлених за результатами поточного контролю;

3) Планування щотижнево або сукупно раз на місяць чи на півроку на проведення репетицій (у тому числі зведених), підготовки до конкурсів, інших публічних виступів. При розподілі обсягу навчального навантаження на цілі, зазначені в цьому пункті, необхідно враховувати, що загальний відведений обсяг може бути теж поділений на частини за видами діяльності.

Увесь перерозподіл годин фіксується в робочому навчальному плані, який щорічно затверджується директором мистецької школи. Для цього всі навчальні дисципліни варіативного складника конкретизуються в лівому стовпці «Навчальні дисципліни» з визначенням відповідної кількості годин на їх вивчення. Якщо

години варіативного складника розподіляються для підсилення навчальної дисципліни інваріантного складника, то ці години додаються до нормативної кількості годин, передбачених навчальним планом для відповідної дисципліни. Якщо певний обсяг навчального навантаження спрямовується на репетиції, підготовку до конкурсів тощо і планується сукупно (раз на місяць чи на півроку), то цей обсяг вказується в крайньому правому стовпці навчального плану «Усього годин».

IV. Інструменти системи внутрішнього забезпечення якості елементарного підрівня початкової мистецької освіти

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти початкової мистецької освіти елементарного підрівня передбачають у мистецьких школах здійснення таких процедур і заходів:

- удосконалення освітньої діяльності, що сприяє зростанню позитивного іміджу школи;
- оновлення методичної бази освітньої діяльності шляхом здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, у тому числі наскрізних, навчальних програм дисциплін, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, засобів оцінювання та методів демонстрування результатів навчання, навчально-методичних матеріалів, бібліотечних фондів мистецької школи;
- контроль за виконанням навчальних планів власної освітньої програми мистецької школи, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх удосконалення;
- щорічне оцінювання освітнього процесу за кожною навчальною дисципліною учнями, їхніми батьками або іншими законними представниками за результатами добровільного опитування;
- збереження, а при можливості, збільшення контингенту учнів;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів та інформаційних систем для ефективного управління та організації освітнього процесу за освітньою програмою;
- забезпечення публічного висвітлення інформації про освітню діяльність мистецької школи;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища мистецької школи (контроль та поточне коригування взаємодії викладача й учня в організації і забезпеченні освітнього процесу);
- створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у навчально-методичних, наукових працях працівників мистецьких шкіл та учнів;
- інших процедур і заходів.

Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості початкової мистецької освіти складаються з наступних компонентів:

Кадрове забезпечення освітньої діяльності. В основу формування системи підбору педагогічних кадрів у мистецьких школах покладено наступні критерії: професіоналізм, відповідна фахова освіта, наявність педагогічних та творчих здібностей, внутрішня потреба до вдосконалення своєї фахової компетентності, високі моральні якості та професійна етика.

Посаду викладача, концертмейстера може обіймати особа, яка має фахову передвищу (середню спеціальну) або вищу освіту з циркового (сценічного) мистецтва, належний рівень професійної підготовки, відповідну педагогічну кваліфікацію або артистичний/режисерський досвід у цирковому професійному мистецтві, яка здатна забезпечити результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в закладі.

Навчально-методичне забезпечення. Наявність комплексу методичних матеріалів, необхідних для провадження освітнього процесу: освітньої (освітніх) програми (програм), навчального плану, робочих навчальних планів, навчальних програм, робочих навчальних програм викладачів, репертуарних списків, тощо, які відповідають змісту освітньої програми, підручників, навчальних, навчально-методичних посібників, авторських методичних розробок, методичних рекомендацій, індивідуальних завдань, збірників ситуаційних завдань (кейсів), комп'ютерних презентацій, ілюстративних матеріалів, фоно- та відеохрестоматій, довідкової та іншої навчальної літератури відповідно до змісту навчальних програм, комплексів для проведення контрольних заходів (для теоретичних дисциплін) та методик і критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Матеріально-технічне забезпечення. Наявність відповідних приміщень (навчального корпусу) для провадження освітнього процесу з необхідним набором основних технічних та навчальних засобів, реквізиту, музичних інструментів, обладнаних класів (аудиторій) для колективного музикування, приміщень для педагогічних працівників, службових та допоміжних приміщень, які забезпечені навчальними та офісними меблями, комп'ютерною технікою, обладнанням та програмним забезпеченням, використання яких передбачають навчальні дисципліни, а також підсобні (санітарно-побутові) приміщення та засоби.

Якість проведення навчальних занять. Здійснення моніторингу навчально-методичного рівня проведення викладачем навчальних занять, аналіз ефективності використання існуючих та впровадження в освітній процес різноманітних сучасних художньо-педагогічних методів, підходів та інструментів.

Виконання норм законодавства щодо ведення освітнього процесу державною мовою. Упровадження в межах своїх повноважень виконання актів законодавства щодо всебічного розвитку та функціонування української мови як державної під час освітнього процесу, забезпечення ведення документації, оформлення наочності, організації та проведення творчих заходів, урочистостей, оформлення класів написами державною мовою у мистецьких школах.

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) – безперервне відстеження результатів навчання учнів, їх прогнозування та коригування на їх основі педагогічних методів і прийомів для

засвоєння учнями компетентностей, необхідних для досягнення навчальної мети.

Моніторингові дослідження навчальних досягнень учнів на шкільному рівні проводяться шляхом поточного та підсумкового контролю якості засвоєння знань, рекомендаціями щодо їх проведення та передбачають збирання первинних даних, аналіз і оцінку досягнень учнями результатів навчання (компетентностей), формування і ведення бази даних, завдань, тестів, виступів, іншого інструментарію для оцінки якості освітньої діяльності мистецьких шкіл та (або) якості початкової мистецької освіти та визначення якості та ефективності роботи педагогічних працівників.

Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової мистецької освіти елементарного підрівня, вчасно приймати необхідні педагогічні рішення стосовно опанування нормативного змісту та підвищення якості надання освітніх послуг мистецькою школою.

Моніторинг відвідування учнями навчальних занять, передбачених навчальним планом та завершення повного курсу навчання – система заходів контролю за відвідуванням учнями навчальних занять, виконанням навчальних планів та освітньої програми початкової мистецької освіти елементарного підрівня із застосуванням різноманітних методів і форм підвищення мотивації учнів до навчання, що проводиться з метою забезпечення конституційного права громадян на здобуття та завершення повного курсу навчання в мистецькій школі.

Мистецькі школи оприлюднюють свою освітню програму та навчальний план на власному веб-сайті (у разі його відсутності – на веб-сайті їх засновників або органів управління).

**Генеральний директор
Директорату мистецької освіти**

Т. КОЛОС